

Australian Government

MACLUUMAAD MUHIIM AH OO KU SAABSAN LACAG BIXINTAADA IYO SHRUUDAHAAGA

Wax badan ka ogow xuquuqdaada goobtaada shaqada iyo waajibaadka inta lagu jiro saamaynta coronavirus-ka coronavirus.fairwork.gov.au

Shaqaalaha Australia gudaheeda waxay leeyihii xuquuq iyo ilaalinaha shaqo, ee waafaqsan:

SHURUUCDA FAIR WORK	AWARDS	HESHIISYADA GANACSI	QANDARAASYADA SHAQADA
<ul style="list-style-type: none"> xuquuqda ugu yar ee loogu talagalay dhammaan shaqaalaha waxaa ku jira National Employment Standards (Heerarka Shaqada Qaranka) 	<ul style="list-style-type: none"> deji lacagta ugu yar iyo shuruudaha ee mihnadama shaqada ayaa dabooasha badi shaqaalaha Australia 	<ul style="list-style-type: none"> deji lacagta ugu yar iyo shuruudaha ee goob shaqo oo gaar ah lagawada xaajooday laguna ogolaaday nidaam toos ah iyadoo loo marayo hab rasmii ah 	<ul style="list-style-type: none"> sii shuruudo dheeraad ah shaqaalaha shahsiga ah ma yareen kartid ama kama saari kartid xuquuqda ugu yar

Ka raadi award www.fairwork.gov.au hubi haddii goobtaada shaqadu ay leedahay heshiiska ganaci ee www.fwc.gov.au/agreements

SHAQAALAHADHARO MAR MARKA LOO YEERO

LACAG BIXIN Heerkaaga ugu yar ee lacag bixinta waxay ku qoran tahay award kaaga ama heshiiska ganacsiga. Haddii aysan lahayn wax award ah ama heshiis shaqadaadu, waa inaad ugu yaraan heshaa Mushaharka ugu Yar ee Qaranka.

Ma ogolaan kartid inaan lacag lagu siin. Heerarka lacagaha ugu yar badanaa waxaa loo cusbooneysiyyaa si sanadle ah.

Ka raadi waxaad heli lahayd www.fairwork.gov.au/minimum-wages

MUSHAHARKA UGU YAR EE QARANKA	\$20.33/saacadii	\$25.41/saacadii	Isticmaal aaladeena xisaabta ee bilaashka ah si aad ugu jeegareyso lacagtaada, fasaxa iyo xuquuqdaada ka dib shaqo ka joojinta: www.fairwork.gov.au/pact
LAGA BILAABO 1 LUULYO 2021	wakhti dhan ama wakhti dhiman	shaqada marmarka ahl (casual)	

Tani waa heerka lacagta dadka waaweyn wixii shaqaale aan lahayn award ama heshiiska ganacsiga. Heerar hoose ayaa laga yaabaa in la siyo dhalinyarada, mihnad layaasha iyo shaqaalaha iinta leh.

HEERARKA SHAQADA QARANKA

Kuwani waa heerarka ugu yare e dhammaan shaqaalaha. Xeeral iyo waxyalo laga saarayo baa laga yaabaa inay qabtaan. **Award kaaga ama heshiiskaaga waxaa laga yaabaa inuu wax badan ku siyo.** Ka hel macluumaaad dheeraad ah Heerarka Shaqada Qaranka www.fairwork.gov.au/NES

Shaqaalaha wakhtiga dhan iyo kuwa wakhtiga dhiman	Shaqaalaha shaqeeya wakhti wakhti
Fasax sannadeedka	✓
Fasaxa shahsiga (fasaxa xanaaneeyaha ama jirada)	✓
Fasaxa xannaaneeyaha	✓
Fasax u naxariisho	✓
Fasaxa qalalaasaha guriga & qoyska	✓
Fasaxa adeega bulshada	✓
<ul style="list-style-type: none"> Adeega xeer beegtada Waxqabadyada maareynta xaaladaha degdega ah oo iskaaga ah 	✓
Fasaxa adeega dheer	✓
Fasax waalideed waxaaq u leedahay markaad shaqeeyo 12 bilood	✓
Saacadaha ugu badan ee shaqo	✓
Fasaxyada dadweynaha	✓
Ogeysiiska shaqo ka joojinta	✓
Lacag siinta shaqo ka joojinta Oo aad xaq u leedahay ka dib markaad shaqeysay 12 bilood	✓
Wareejinta shaqada mar marka ah	✓

Australian Government

MACLUUMAAD MUHIIM AH OO KU SAABSAN LACAG BIXINTAADA IYO SHRUUDAHAAGA

FURFURAN

Ka dib 12 bilood oo shaqo ah, waxaad sameyn kartaa **codsi qoraal ah si laguu siyo nidaam shaqo oo furfuran** haddii aad jirto 55 ama ka weyn, xannaaneeye, aad leedahay iin, ay ku heysato qalalaase kaaga imanaya xubin qoyska ah (ama aad taageerayo qoys ama xubin qoyska ka mid ah oo ah), ama waalidka, ama u leh masuuliyad daryeel, ilmo da'da dugsiga jira ama ka yar. Tan waxaa ku jira shaqaalaha ka soo noqonaya fasaxa waalidka ama ilmo korsiga oo weydiisanaya inay shaqeeyaan wakhti dhiman si ay u daryeelaan ilmaha. Loo shaqeeyahaagu waa inuu kuugu soo jawaabaa qoraal 21 maalmood gudhood. Waxay oran karaan oo kaliya maya sababo ganacsi oo macquul ah awgood.

Adiga iyo loo shaqeeyahaagu waxaad sidoo kale **ka wada hadli kartaan nidaam furfuran oo shakhsiyeed**. Tani waxay bedeli doontaa sida shuruudaha award kaaga qaar ka mid ah ama heshiiska ganacsi ay kuu waafaqsan yihiin. Nidaamka furfuran ee shakhsiyeed waa inuu ahaadaa doorasho dhab ah – ma noqon karto shuruud shaqaaleyn – guud ahaana waa inay kuu dhaantaa. Ka raadi wax badan oo ku saabsan:

www.fairwork.gov.au/flexibility

MA OGAYD?

Waxaad sameyn kartaa My account bilaash ah si aad ugu keydiso macluumaaadka goobtaada shaqada hal meel ah:

www.fairwork.gov.au/register

Waxaad heli kartaa koorsooyin online bilaash ah oo kaa caawiya inaad bilowdo shaqo cusub ama inaad ku yeelato wadahadal dhib leh shaqada, booqo:

www.fairwork.gov.au/learning

Record My Hours app wuxuu ka dhigayaa mid dhakhsa ah oo sahlan si loo duubo saacada aad shaqeysyo. Waa ku bilaash App Store iyo Google Play.

JOOJINTA SHAQADA

Marka shaqadaadu dhammaato, lacagtaada ugu danbeysaa waa inay ku jirtaa **dhammaan waxaad xaq u leedahay**, sida mushaharka iyo fasax sannadeedkaaga aadan isticmaalin iyo fasaxa adeega dheer.

Waxaa laga yaabaa inaad xaq u leedahay **ogeysiinta shaqo joojinta**, ama lacag siin ogeysiiska bedelkiis. Haddii lagugu ceyriyo falaad xumo daran darteed, waxaad xaq u leedahay ogeysiis. Haddii aad iscasisho waxaa inaad loo shaqeeyahaaga ogeysiisa. Si aad u jeegareyso in ogeysiis loo baahan yahay iyo in kale iyo waxa la doonayo inay ku jirto lacagtaada ugu danbeysa booqo:

www.fairwork.gov.au/ending-employment

Haddii aad u maleynaysid **in ceyrintaadu aysan cadaalad ahayn ama sharci darro**, waxaad leedahay **21 maalmood oo ah** kuwa jadwalka taariikhda inaad ku xareyso dalab FAIR Work Commission. Xeerar iyo waxyalo laga soo reebayo ayaa jira. Ka raadi wax intaas ka badan:

www.fairwork.gov.au/termination

YAA CAAWIN KARA?

OMBUDSMAN KA FAIR WORK

- wuxuu bixiyaa macluumaaad iyo tallo ku saabsan lacagta iyo xuquuqaha
- aalada wax lagu xisaabiyo oo bilaash ah, qaab la raaci karo iyo koorsooyin online ah
- caawinta xalinta arimaha goobta shaqada
- baaraana oo uu sharci ku qaadaa jebinta shuruucda goobta shaqada.

www.fairwork.gov.au - 13 13 94

Haddii aad ka shaqeysyo mihnada dhismaha ganacsiga waxaa ku caawin kara Guddiga Dhismaha iyo Daaraha Australia.

www.abcc.gov.au - 1800 003 338

XAFIDAADA KA JIRTA SHAQADA

Dhammaan shaqaaluhu waxay leeyihii ilaalino shaqo. Laguulama dhaqmi karo si ka duwan ama ka xun sababtoo ah waxaad leedahay xuquuqda goobta shaqada ama waad isticmaashay, tusaale, xaqad u leedahay inaad codsatid nidaam shaqo oo furfuran, fasax qaadasho ama cabasho sameyn ama weydiimo ku saabsan shaqadaada.

Waxaad xaq u leedahay inaad ku biirto ururka shaqaalaha ama inaadku biirin, iyo inaad ka qayb qaadato waxqabad mihnadeed oo sharci ah ama waxaad dooran kartaa inaadka qaybqaadan.

Waxaad sidoo kale leedahay ilaalil markaad si ku meelgaar ah aad uga maqan tahay shaqada jiro darted ama dhaawac, midab takoor, xoog u sheegasho iyo dhibidba, ku khasbid, isbeen fariimid metelaadeed, qandaraas been ah, iyo cadaadis ama duufsi aan loo baahney. Ka raadi wax intaas ka badan:

www.fairwork.gov.au/protections

HESHIIS GAARIDA

Heshiisyada ganacsi waxaa ka wada hadla loo shaqeeyaha , shaqaalahaooda iyo wakiil kasta oo shaqaale (tusaale, ururka shaqaalaha). Nidaamkani waxaa la yiraahdaa 'gorgortan' waana inuu raacaa xeerar u degan. Fair Work Commission waxay jeegareysaa oo ay ogolaataa heshiisyada. Wixii macluumaaad ah ee ku saabsan sameynta, bedelida, ama joojinta heshiiska ganacsi boogo:

www.fwc.gov.au/agreements

WAREEJINTA GANACSIGA

Haddii ay dhacdo wareejin ganacsi, shaqadaadii loo shaqeeyahaagii hore waa dhammaatay. Haddii loo shaqeeyaha cusubi uu ku shaqaaleysiyo saddex bilood gudhoodha inaad isla shaqadii qabato (ama wax la mid ah), qaar ka mid ah waxaad xaq u lahayd waxaa laga yaabaa inay ku soo wareegaan loo shaqeeyaha cusub. Tan waxaa laga yaabaa inay dhacdo haddii, tusaale ganacsiga la iibyo ama shaqada dibeda loo xawilo. Ka raadi wax intaas ka badan:

www.fairwork.gov.au/transfer-of-business

XAQ U YEELASHADA SOOGELIDA

Saraakiisha ururka shaqaalaha ee leh ogolaanshaha soo gelitaanka goobta shaqada si ay ula hadlaan shaqaalaha ay xaq u leeyihii inay matelaan, ama ay baaraan arimo ammaan oo laga shakisan yahay ama jebinta shuruucda goobta shaqada.

Waa inay raacaan shuruudaha qaarkood, sida soo wargelinta loo shaqeeyaha, iyo inay kormeeri karaan ama nuqul ka qaadan karaan dukumiintiyada qaarkood. Waxaa qabaneya xeerarka arimaha gaarka ah oo adag ogolaansha qofka sita. Ururkooda iyo loo shaqeeyahaaga. Ka raadi intaas wax ka badan:

www.fwc.gov.au/entry-permits

GUDDIGA FAIR WORK

- wuxuu dhageystaa cabashooyinka ceyrinta aan cadaalada ahayn, shaqo ka joojinta aan sharciga ahayn, xoog u sheegashada, midab takorka ama 'fal xun' ee shaqada ah
- waxay ogolaadaan, wax ka bedelaa oo uu joojiyaa heshiisyada ganacsieyed
- wuxuu bixiyaa ogolaanshaha soo gelitaanka oo uu xaliyyaa muranka mihnadaha.

www.fwc.gov.au - 1300 799 675